

Çağdaş Özbek yazarı Tahir Malik'ten sıra dışı bir öykü:

GULLİVER'İN YANILGISI*

Aktaran: Aziz MERHAN

I

Cüceler ülkesinde ondan daha güzel kız yoktu. Şairlerin hayalindeki güzel budur desek olur, genç delikanlıların arzuladıkları güzellik budur desek yanlış söylemiş olmayız. Cihanın berraklığı bu kızın gözündeki, âlemin saflığı bu kızın yüzünde, dünyanın aydınlığı bu kızın gülüşünde. Bu yurttaki bir tane temiz yürek varsa o da bu kızın. İki tane varsa biri delikanlımın. Delikanlı da çirkin değil. Bahadır denilse, bahadır; cesur denilse, cesur; cömert denilse, cömert... Bağrı dünya kadar geniş, gönlü gökyüzü kadar berrak.

Delikanlı ve Kız... Biri cüceler ülkesinin batısında, diğeri doğusunda doğdu. Onların doğumu ülke için olağanüstü bir olay değildi. Bütün çocuklar gibi doğdular, bütün yavrular gibi büyüdüler, bütün yetişkinler gibi yetiştiler. Delikanlımın kalbi farkında olmadan doğuya meylecti. Kızın kalbi ise gayriihtiyari batıda çarpardı. Onlar uzun yıllar boyunca kalplerinin ne isteğini bilemeden yaşadılar. Cüceler ülkesinin batısındaki güzeller, Delikanlımın kalbini çalamazlardı. Doğudaki gururlu delikanlılar Kızın bir bakışına canlarını verirlerdi. Cüceler ülkesi bu iki çalkantılı gönül sırrından habersizdi. Ülkedeki yaşamın devam etmesinin veya etmemesinin bu iki kalbe bağlı olduğu da bir sırdı.

Beş ile ayrılmış cüceler ülkesi kendi derdine düşmüş. Beş il beş âlem gibi. Beş il birbirine diş bileyen beş kurt gibi. Sanki onların güneşi başka, havası başka...

* Aslı "Gulliverning xatosi" (*Bir kuça, bir keça: Qissalar va hikoyalar*, Taşkent 1988, s. 372-382) başlıklı bu öyküsünde Tahir Melik, İngiliz yazar Jonathan Swift (1667-1745)'in 1726 yılında yayımlanan Gulliver'in Seyahatleri (Gulliver's Travels) adlı yergisel öyküsünün "Cüceler Ülkesine Seyahat" (A Voyage To Lilliput) adlı ilk kısmına bambaşka bir yorum getirmektedir.

Delikanlı birinci ilden.

Kız dördüncüden.

Birbirlerini henüz görmemişler. Delikanlı cüceler ülkesinde böyle güzel ve akıllı bir kızın var olduğunu bilmezdi. Kız da bu yurttaki böyle yiğit ve zeki bir delikanlının var olduğundan bihaber. İnanılmaz, inanılacak gibi değil, birbirlerinden habersiz yürekler farkında olmadan birbirlerine akıyorlardı...

Onlar bir seyahat için yola çıkıp beşinci ilde tesadüfen karşılaştılar.

“Arayıp da bulamadığın, arzuladığın işte bu.” dedi delikanlının yüreği.

“Aklımı başından alan, yüreğini huzursuz eden işte bu.” dedi kız kalbi.

Gözler gözlerle karşılaştı bir an. Gözler gözlerle karşılaştığında, gönüller konuştuğunda diller suspus oldu. Vücut vücuda yeltendi. Ancak, aradaki görünmez perdeyi atmak mümkün olmadı.

Onlar üç gün boyunca birlikte oldular.

Birinci gün birbirlerini pek anlayamadılar.

İkinci gün birbirlerini keşfettiler.

Üçüncü gün... Birbirlerine bakmaya doyamadılar.

Birinci akşam sıkıntılı geçti.

İkincisi bal gibi geçti.

Üçüncüsü...

Üçüncüsünün de başlangıcı güzeldi. Sık dallı ağacın korunağındaki bankta güçlükle nefes almakta ve yekvücut oturmaktaydılar.

– Biz her zaman birlikte olmalıyız, dedi delikanlı.

– Bir ömür... dedi kız.

– Çocukları severim. Uzun masa etrafında bağırıp çağırıp birbirleriyle dürtüşerek oturuşlarını görsem gam yemem.

– Yavrularımız çok olacak. Ancak... Kız yutkundu.

– Ne oldu?

– Savaştan korkuyorum. Savaş çıkarsa, yavrularımızın hepsi...

– Hayır! dedi delikanlı ve kızın omzundan tuttu.

– Boş söz bu. Savaş çıkarmaya hiç kimse cüret edemez. Savaşın başlaması bile yok oluş demektir. Birbirlerine bağırıp çağırdıktan sonra sakinleşirler. Takma kafana sen.

Kız, delikanlının omzuna başını yasladı.

– Karnın tok mu? diye sordu sessizce.

– Tok, neden? dedi delikanlı şaşırarak.

– Karnın tok, sırtın pek, daha ne istersin?

Delikanlı daha çok şaşırıldı. Şaşkınlığı büsbütün arttı.

– Onların da karnı tok, sırtı pek. Peki onlar, onlar ne istiyorlar?

Delikanlı, kıza sarılmayı bırakıp gözlerinin içine baktı.

– Kimlerden bahsediyorsun?

– Savaş çıkarmak isteyenlerden. Ben niçin yaşıyorum, söyle, anne olmak için mi? Gözüm parıldadığında [hamile kaldığımda] övünmem mi gerek yoksa endişe ile gökyüzüne bakmam mı gerek? Savaşa yem etmek için mi yavru doğurmalıyım?

– Karamsar olma, aklını başına topla.

– Bazen kendime kendim şaşıyorum. Yapmak istemediğim işe el atıyor, iyi diye bildiğim işimden yüz çeviriyorum. İsteğimi âdeta ilahi bir güç yönlendiriyor.

– Ben de bu duruma düşüyorum. Bu geziye çıkmak niyetinde değildim, çıktım. İsteğime karşı çıkmak doğruken seni buldum.

– Onlar da ya böyle yapsalar? Yok olacaklarını bile bile, istemedikleri hâlde savaşa başlasalar?

Delikanlı yerinden kalktı.

– Böyle sözlere katlanamıyorum.

Kız da yerinden kalktı.

– Korkuyorum, dedi.

– Korkma. Etrafa bak: Her taraf güzel. Bu güzellik koynunda yaşamak gerek, kıvanmak gerek. Gökyüzüne bak: Koyu gri renge bürünmüş. Kanat açıp uçsan...

Gerçekten de gökyüzü koyu gri renkte idi.

Gerçekten de var olmak güzel idi.

Gerçekten de etraf asude idi.

Birden kıyamet gürültüsü, asudeliği bozdu. Yer titredi. Yıldırım düşmüş gibi oldu. Gökyüzü bağrını açıp dumanlı alevler saçmaya başladı.

– Bu da nesi? diye sordu kız korkuyla.

– Ne yazık ki, bu... Ne yazık ki... Delikanlının dili söze varmadı.

– Savaş mı?

– Ne yazık ki, bu...

– Savaş mı! diye acıyla bağırdı kız.

Etraf birden aydınlanıverdi.

Bunun üzerine delikanlı kendine geldi. Kızın bileğinden kavrayıp kalabalığın yöneldiği sığınağa doğru koştu.

II

Allen Casper hâlsiz düştü. Ensesinde ağrı vardı. İnmek istedi. Sanki kafatasına bir sürü sıçan girmiş, beynini kemirmeye başlamıştı. Dişlerini sıkıp, yerinden kalktı. Ekranı perde çekti. Korkuyla birbirine sokulan delikanlı ile kızın görüntüleri kayboldu. Allen bütün vahşetlerin yüzünü perdeyle kapatmış gibi biraz rahatladı. Koltuğa yaslandı. Ayaklarını taburenin üstüne uzatıp sigarasını yaktı.

Her şey hazırlanmış plan doğrultusunda ilerliyordu. Hiçbir şey tesadüfen ortaya çıkmamıştı. Lakin... Felaketin korkunçluğunun bu kadar olacağını düşünmemişti. Cüceler yanacaklar, hem de diri diri yanacaklar! Ne yazık ki yeryüzünde de... Bu fikrin aklından geçmesiyle ürperdi. Elindeki sigara yere düştü. Yüreğine sancı girdi. Elleri titreyip, masa üstündeki soğumuş kahveyi alıp içmeye başladı.

Allen tarihte ilk atom bombasını atan pilotun, sonunda kafayı yediğini duyduğunda bıyık altından güldü. “Delilik aslında kanında varmış.” diye düşündü. “Bomba atmışsın, insanlar ölmüş, tamam, ne olmuş? Sen atmasaydın, başkaları atardı. Bu insanların kaderinde ölüm varmış, senin suçun ne! Onca insanın ölmesiyle yeryüzünde hayat tamamen bitmedi ki!”

Pilotun kaderi hakkında duyduklarından, aklına bu düşüncenin gelmesi üzerinden çok yıllar geçip gitti. Hatta bunu aklından tamamen silip atmıştı. Neden şimdi birden hatırlayıverdi. Allen o pilotun ne kendisini, ne resmini görmüştü. Neden askerî pilot üniformasındaki deli birden gözüne göründü? Mecnun görüntüsünü hayal dünyasından kovmaya çalışmasına rağmen bunu başaramadı. Saçları darmadağınık, dudakları büzük, ağzı salyalı ve gözleri fıldır fıldır olan deli onun tepesine bastırdı. Allen'in omzuna binip, kakhaha atarak güldü.

“Neden gülüyorsun?” dedi Allen can havliyle.

“Hepinizin kaderi bu.” dedi deli yine kakhaha atarak “Ya yok olup gideceksin ya da benim durumuma düşeceksin...”

“Boşuna konuşuyorsun, iblis, boşuna... boşuna!..”

Allen'in nefesi geri geldi. Gözlerini bir an yumup açtı. Deli öteye gitmiş gibi oldu. Allen'in kulakları çınladı, gönlüne hüznün çöktü. Bu zamana kadar o, atom savaşının bu kadar korkunç olabileceğini tasavvur etmemişti. Doğru, böyle savaş manzaralarını gösteren çok film görmüştü. Ancak sinemanın kuralları başka, korkunçluğa canlı tanık olmak başka imiş.

Allen cüceler ülkesini yaratmaya karar verdiğinde maksadı tamamen başka idi. Dirim robot (biyrobot) yaratmanın bütün dünyada büyük bir olay olmadığı zamanda o, inanılmaz bir yenilik keşfetmek isterdi. Nihayet Oliver Kenti dirim robotlar tiyatrosunu teşkil ettiğini duyunca dirim robotların küçücük ülkesini yaratmayı kafası-

na koydu. Allen Gulliver’i esir alan cüceler dünyasını dirim robotlar yardımıyla yaratıp masal yerleşkesi kurmak niyetindeydi. Yerleşkesi her gün rüyalarına girerdi. Dünyanın dört tarafından çocuklar akın akın gelir. Andersen [Hans Christian Andersen] veya Kipling [Joseph Rudyard Kipling] gibi dünyadaki sayısız ünlüler kadar onun şöhreti de sınır tanımaz. Herkesin dilinde Allen Casper; masal yerleşkesinin büyük mucidi... Bu tatlı hayaller denizinde ilk önce dört dirim robot yarattı, gerisine parası yetmedi. Zenginlerden borç alamayınca umutsuzluğa kapıldığı bir anda Cems Uolten melek gibi ortaya çıktı.

Melek... Gerçekten de ilk görüldüğünde melek gibiydi. O, Allen’in istediğinden daha fazla para verdi. Onun yerine değersiz bir şey istedi: Dirim robotların genetik kodları kısmen değiştirildi. Dirim robotlar çocukları eğlendiren masal kahramanlarına değil, savaştı cücelere dönüştürüldü. Gerçi Allen maksadından sapmış olsa da, işinden memnundu. Her hâlükârda o, cüceler ülkesini yaratabildi! Üstelik o, “Lokhid” [Amerikan silah fabrikası] firmasının himayesinde! Allen silah krallarına cücelerin niçin gerektiğini önce anlayamadı. Cems “büyük patron”un, felsefeye olan sonsuz ilgisi ve felsefik bir kuramı, cüceler sayesinde kanıtlamak istediğini söyleyip, Allen’e başka şeylerle ilgilenmesini önerdi. Cems bilerek veya bilmeyerek, her hâlükârda, cüceler ülkesindeki son savaş arifesinde “patron”un kuramını açıklayıverdi: “İnsan hiçbir zaman geçmişteki hatalardan ders almıyor, huzur içinde yaşayamıyor. Savaşıyor, birbirini öldürüyor. Sonra yeniden çoğalıp, yeniden öldürüyor. Süreç devam edip gidiyor. Bunun için de Avrupa’daki sınırlı savaştan endişelenmek gerekmez. Savaştan sonra da hayat devam edecek...” Bu sözlerin felsefedeki yeni kuram mı yoksa firmasının her zamankinden daha çok silah üretmesi için verilen fetva mı olduğunu Allen bilmiyordu. O, sadece cüceleriyle meşguldü. Büyük, yapay kubbe altındaki küçük dirim robotların tıpkı diri canlar gibi üreyip çoğalması, illere bölünmesi, birbirlerine savaş açmaları, taşlardan mızraklara, mızraklardan ateşli silahlara geçmeleri... Ona masal gibi huzur verirdi. Ancak, masalın sonu... Cücelerin ölüp yok olmasını bilebilir miydi? Bilirdi. Bildiği hâlde savaşı durdurmadı. Niye? Karar gücü kendisinde değil miydi? Söz sadece karar gücünde değil! İstese dirim robotların genetik kodlarını hiç kimsenin çözemeyeceği biçimde değiştirebilirdi. Lakin o, Cems gibi, ömründe bir kez olsun bile görmediği “patron” gibi, şu kuramın kanıtlanmasını görmek istiyordu. Bu isteğe ulaşmak için dirim robotları yaktı. Âdeta canlı insanlar gibi yandılar onlar. Âdeta canlı insanlar gibi küle döndüler...

Allen eti yanmış gibi ürperdi. Dolaptan viski alıp soda katmadan içti. Gövdesine biraz sıcaklık gelince düşüncesi az da olsa netleşti. İki yudum daha içtikten sonra viskiyi yerine bıraktı. Tam bu sırada kapı açılıp Cems içeri girdi.

– Hello, Gulliver! dedi o gülümseyerek. Allen onun baygın gözüne bakınca çakırkeyif olduğunu sezdi.

– Hello, Cems, dedi Allen nahoş bir ses tonuyla. “Durumun bugün daha mı iyi?”

– O, Allen, işimiz iş! Bugün ilk hesap kitaplar yapıldı. İnsanlar şefimize daha çok oy veriyormuş gibi görünüyor. Bu ne demek, biliyor musun? Ak eve [Beyaz Saray]

giden yol açık demek. Senle ben de kıyıda köşede kalmayız. Cüceler ülkesinin hükümdarı Gulliver, yani Allen Casper'in, başkanın danışmanı olması mümkündür.

Allen geri çekildi.

– Cems, ben siyasete karışmam, biliyorsun bunu!

– O, demek, danışman istifa ediyorlar. Basın için sansasyonel “Söyleyin lütfen, sayın Casper, siz başka bilginlerin fikirlerini destekleyerek başkanla ters düşmüşsünüz, bu doğru mu?” “Sayın Casper, söyleyin lütfen...”

– Cems, kessene, şakanın yeri değil şimdi.

– Anlaştık mı, Allen, ne oldu?

– Cüceler ülkesi yanıp küle döndü.

Bu sözü işitince Cems'in yüzündeki neşe perdesi kayboldu.

– Henüz çok erken değil miydi?

– Biz beklerken çabucak olup bitti.

– Delikanlı ile kız canlılar mı?

– Canlılar.

– Çok şükür, keyfimi bozuyordun nerdeyse!

– Ama ben cücelerin yanışını gördüm.

– Buna üzülüyor musun?

– Cems, ben bu zamana kadar savaşın akıbetini düşünmemiştim. Savaş olsa, biz de...

– Allen, karamsar düşüncelerden sıyrıl! Bizde böyle savaş olmaz. Sınırlı, belli bir yerde olur. Diri kalan insanlar işte bu cüceler gibi yine üreyip çoğalırırler. Onların gelişimi şimdi istediğimiz gibi olacak. Sen sıkma canını. Savaşın korkunçluğu bize ulaşmaz. Biz savaştan uzak memlekette yaşıyoruz. Anladın mı: savaştan uzak mem–le–ket–te! – Cems son sözleri Allen'in aklına iyice yerleştirmek ister gibi basırtarak söyledi.

– Cems, şimdi ne yapacağız?

– Şimdi acele etmemiz gerek.

Üç kilometrekarelik alanı kaplayan kubbenin bir tarafından kaldırılan güneş görevindeki petrol lambası diğer tarafa bırakılınca kadar yarım saat geçti. Bu yarım saat, büyüklüğü kibrit kutusu kadar olan dirim robotlar için bir gün demektir. Petrol lambasının hareketi hızlansa, cüceler ülkesinde hayat akışı da hızlanır. Cems'in isteğiyle öyle oldu.

III

Delikanlı ile kız sığınakta canlarını kurtardılar. Her şeyden önce kurtulduklarına

şükrettiler. Yarı karanlık sığınakta bakışlarında şaşkınlık ve kaygı olan cüceleri görünce şükretmelerinin boşuna olduğunu anladılar. Sığınaktaki kötü koku kalktı. Biri öksürdü, biri inledi... Delikanlı ile kızın yanındaki yaşlı ise uyuyordu! Çok uyudu. Kız: “Ölmüş mü bu?” diye telaşlandı. Ölmemiş, gözünü açtı.

– Siniriniz çeliktenmiş, dedi delikanlı, Herkes ölürken baksana, siz uyuyorsunuz.

Yaşlı gülümsedi.

– Uyumuyorum. Düşünüyorum. Düşündüm, ancak aklıma hiçbir şey gelmedi. Bak, siz sığınağa canınızı kurtarmak için inmişsiniz. Sizin yaşamanız gerek, hayatı devam ettirmeniz gerek...

IV

– Aferin yaşlıya! dedi Cems ekrandan gözünü ayırmadan. Allen, şu yaşlının kafasındakiler hoşuma gitti. Tahminimiz kanıtlandı, görürsün şimdi...

– Acele etme, Cems...

V

– Evet, hayatınızı devam ettirmelisiniz, diye vurguladı yaşlı. “Ancak bizim yaptığımız hatayı tekrarlamadan devam ettirmek zorundasınız.” Yaşlı şimdi acı içinde yerinde kımıldamadı. “Ben neden kaçtım, şaşkınlım. Ölümünden mi? Sonunda, ne fark eder, ha yarın ha bugün günüm yetecekti ki? Hayat bu kadar tatlı mı? Tatlı... Çok tatlı. Sizler bunu şimdi bilmiyorsunuz. Hayatın tadı sadece öpüşmede diye düşünüyorsunuz. Hayat tatlı olmazsa, sığınağa koşar mıydık? Bakın, sığınağa tümüyle yaşlılar girmiş. Bu nasıl iş?” Yaşlı böyle söyledikten sonra yerinden kalktı. “Hey, arkadaşlar!” dedi bağırarak. Hepsi ona baktı. “Biz neden kaçtık? Ölümünden mi? Hoş, ölüm buraya girmez mi? Çok sürmez, hava tükenir, su tükenir. Bir nefes için, bir yudum su için birbirimizi lime lime edecek miyiz? Ölümüne bu acıklı durumda teslim olacak mıyız?”

– Ne demek istiyorsun? dedi biri.

– Şöyle bakınca, hepimiz yaşayacağımızı yaşamışız. Aramızda sadece işte bu iki genç var. Biz hayatta kalsak da, hayatı devam ettiremeyiz. Onlar devam ettirebilir. Hava da, su da, yiyecek de onların olsun.

– Boş konuşuyorsun!

– Düşünelim bakalım...

Bu sözleri işitince delikanlının kanı çekilecek gibi oldu.

– Gerekmez, dedi bağırarak. Merhametinize ihtiyacımız yok!

– Sen sessizce otur, dedi yaşlı onu kenara çekerek. Öldükten sonra karanlıkta kalacağım. O zamana kadar bir nefes de olsa aydınlıkta yaşamak istiyorum. Ben gidiyorum. O, bunu söyledikten sonra kapıya doğru ilerledi. Biraz önce hoşnutsuzluklarını bildirenler, delikanlı ile kızın şaşkın bakışları arasında onu izlediler.

VI

– Allen, dirim robotları şimdiye kadar hiç kimse bu kadar kesin programlamamıştı. Patron boyun kadar altın verecek bu iş için, şimdi götürsün?

– Acele etme, Cems...

VII

Delikanlı ile kız sığınakta yalnız kaldılar. Önceden yalnızlığı özlerlerdi. Şimdi, isteklerini gerçekleştirdiklerinden yalnızlık işkencesinde korkuya kapıldılar. Kız korkudan delikanlının koynuna sokuldu. Delikanlının bedenine ılık bir şeyler aktı. Kızı sımsıkı kucakladı. Kız itiraz etmedi.

– Zaten öleceğiz, razıyım, dedi kız.

Onun ılık nefesi delikanlının genzine değince tikanır gibi oldu. Hevesine yetiştiğinde kendinden geçti.

– Ölmeyeceğiz, biz ölmeyeceğiz şimdi, dedi o fısıldayarak.

VIII

– Gördün mü, Allen? Onlar şimdi birleşecekler. Sonra cüceler ülkesinde yine hayat devam edecek. Bak, aynen seks filminin kendisi ya! dedi Cems ekrandan gözlemini uzaklaştırmadan. Sınırlı savaşın yeryüzü için mutlaka zararsız olduğunu kanıtlamak için daha ne gerekiyor?

– Acele etme, Cems...

IX

Kendini tamamen bırakacağı anda kızın aklında şimşek gibi bir fikir çaktı. Delikanlının koynundan silkinerek çıktı.

– Ne oldu, ne oldu? dedi delikanlı boğulur gibi.

Kız sustu. Başını öne eğdi. Delikanlı onun dizine başını koydu.

– Vücudumda erkeklik uyandığından beri böyle bir anı bekledim.

– Ben de, diye fısıldadı kız. Ancak delikanlı bunu duymadı.

– Şu an için canımı vermeye hazırım.

– Ben de.

Delikanlı başını kaldırıp: “Bu söz de nesi?” der gibi şaşırarak baktı.

– Biz canlı kaldık. Sadece bu sığınakta değil, belki bütün cüceler ülkesinde yalnız biz canlı kalmışızdır. Anlıyor musun? Eğer böyleyse, cüceler ülkesindeki hayatı bizim devam ettirmemiz mümkün.

– Devam ettireceğiz.

– Hayır! Kız yerinden kalktı. Ben bunu istemiyorum! Evlatlarımın yanıp kül olmasını istemiyorum!

– Onlar savaşmayacaklar.

– Söz verebilir misin?

– ...

– Gidelim buradan. Günaha girmeyelim...

Delikanlı itaatkârlıkla yerinden kalktı. Kızı izledi. Dışarıya çıktılar. Rüzgâr külleri uçurup onların yüzlerine serpti. Birbirlerinden öteye düştüler. Sonra sözsüz vedalaştılar. Biri doğuya, diğeri batıya doğru yürüdüler.

X

– Bu da ne böyle! dedi Cems şaşkınlıktan sinirlenerek. Ne yaptın, Allen!

– Suç bende değil, Cems. Bu cüceler ülkesindeki hayatın mantıki sonucu.

– Sen genetik kodlarla oynamışsın!

– Beni sahtekâr olarak görüyorsun galiba?

– Allen, niçin onlar birleşmedi, niçin?

– Bilmiyorum, Cems, bilmiyorum. Genetik kodlarını sen belirlemiştin. İdrak ver dedin verdim. Duygu ver dedin verdim. Bu işe aklım ermedi. Yapay insanlar bu duruma düşmüşlerse, damarlarında kan akan insanlara neler olur acaba?

– Şimdi ne yapacağız, Allen?

Allen “Ne yaparız...” deyip umutsuzca yerinde dona kaldı. Onun bu hareketsizliğinde bütün yaşamını, adadığı işi boşa çıkmış adamın, maalesef, elemli nidası saklıydı. “Gulliver yanıldı. Başkanın danışmanı gerçekten istifa etti. Genel olarak... Başkan da seçilmeden önce, istifa etse fena olmaz!..”

– Allen, deli olma!

– Cems, cücelerın yanışını görünce aklıma şunu düşündüm: Masallardaki savaş masallarda kalması daha mantıklı. Kanıt istemeyen en gerekli felsefe, bana göre, budur.

Cems Allen’e gözlerini açarak baktı, ama cevap vermedi. Dizlerinde güç kalmadığını sezip, takatsız bir biçimde yerine oturdu ve öylece kaldı.